

**การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุของการเล่นพนัน
ฟุตบอล ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
ในเขตกรุงเทพมหานคร**
**A STUDY ON INVARIANCE OF CAUSAL MODEL OF FOOTBALL
GAMBLING FOLLOWING THE THEORY OF PLANNED
BEHAVIOR OF UNDERGRADUATE STUDENT IN BANGKOK.**

อัจฉราพรรณ กันลู่ยะ*

ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง**

ดร.ส.วาสนา ประवालพฤษ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของการเล่นพนันฟุตบอลตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาผลกระทบทางตรง ผลกระทบทางอ้อม และผลกระทบรวม ของตัวแปรสาเหตุที่มีต่อการเล่นการพนันฟุตบอล 3) เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุ ของการเล่นพนันฟุตบอล เมื่อจำแนกกลุ่มตามประเภทของสถาบันการศึกษา คณะวิชา และชั้นปีที่ศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2/2551 เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 982 คน ซึ่งได้มาจากเทคนิคการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น และการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์โมเดลกลุ่มพหุ ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า 1) โมเดลเชิงสาเหตุของการเล่นพนันฟุตบอลที่สร้างขึ้นตามกรอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($X^2 = 1071.756$, $df = 375$, $p < .001$; $X^2/df = 2.858$; $RMSEA = 0.045$; $SRMR = 0.045$; $GFI = 0.931$; $AGFI = 0.908$; $CN = 366.660$) 2) พฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอล ได้รับผลกระทบรวม สูงสุดจากเจตนาเชิงพฤติกรรม รองลงมาคือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เท่ากับ 0.790 และ 0.289 ตามลำดับ และได้รับผลกระทบทางตรงจากเจตนาเชิงพฤติกรรมสูงสุด รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง เท่ากับ 0.790 และ -0.087 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังได้รับผลกระทบทางอ้อม จากการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสูงสุด รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง และทัศนคติต่อการเล่นพนันฟุตบอล ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวได้ส่งผลกระทบทางอ้อมมายัง

คำสำคัญ: ความไม่แปรเปลี่ยน, ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน, พนันฟุตบอล

Key Words: Invariance, The Theory of Planned Behavior, Football Gambling

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

*** รองศาสตราจารย์ อาจารย์พิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอล โดยผ่านเจตนาเชิงพฤติกรรม และมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.289 -0.201 และ 0.165 ตามลำดับ โดยที่ตัวแปรแฝงเชิงสาเหตุทั้ง 4 ตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอล ได้ร้อยละ 46.400 3) ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุของการเล่นพนันฟุตบอลที่สร้างขึ้นตามกรอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนระหว่างกลุ่มนักศึกษาพบว่า โมเดลเชิงสาเหตุของการเล่นพนันฟุตบอลที่สร้างขึ้นตามกรอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของกลุ่มที่ศึกษาเหมือนกัน แต่ขนาดและทิศทางของค่าพารามิเตอร์ภายในโมเดลย่อยแต่ละโมเดลมีความแตกต่างกันตามประเภทของ สถาบันการศึกษา คณะวิชา และชั้นปีที่ศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) Investigate the concordance of the casual model of football gambling following the Theory of Planned Behavior of undergraduate student in Bangkok 2) Study Direct Effect, Indirect Effect and Total Effect of Football Gambling 3) Examine Invariance of casual model of Football Gambling, classified in educational institution, faculty and year of study. The research target groups are 982 undergraduate students studying in the second semester of 2008 academic year in Bangkok, collected by Multi-stage Random Sampling. The research was preceded through the questionnaires, which were created according to the Theory of Planned Behavior and the data were analyzed by Linear Structural Equation Modeling: SEM and Multiple-groups SEM. This research shows the results as follows. 1) Causal model of Football Gambling following the Theory of Planned Behavior good fit with the empirical data ($X^2 = 1071.756$, $df = 375$, $p < .001$; $X^2/df = 2.858$; $RMSEA = 0.045$; $SRMR = 0.045$; $GFI = 0.931$; $AGFI = 0.908$; $CN = 366.660$) 2) Football gambling behavior was most effect by Behavioral Intention, Secondarily is caused by Subjective Norm, Perceived behavioral control and Attitude toward football gambling. The total effects is valued 0.790, 0.289 respectively. And perceived was most direct effects by Behavioral Intention, Secondarily is Perceived behavioral control and Attitude toward football gambling. These three indirect effects send to football gambling behavior by past Behavioral Intention. These four Cause Latent Variables mutually show Between-Group Variance of football gambling behavior as 46.400 percent. 3) According to the examination result on Invariance of causal Model of football gambling created following the Theory of Planned Behavior among undergraduate students, cause of model of football gambling created following to Theory of Planned Behavior has the same Structural Relationship of variable among target groups. On the other hand, Magnitude and Direction of Parameter of each sub-model vary in membership in different target groups.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพนันตั้งแต่อดีตกระทั่งปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่า สิ่งนี้ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยมาช้านาน อาจกล่าวได้ว่าปัญหาของการเล่นพนันยังคงอยู่คู่กับคนไทย

ในประเทศไทยมีการอนุญาตให้เล่นการพนันได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย นั่นคือสลากกินแบ่งที่รัฐบาลเป็นเจ้าของกิจการอย่างไรก็ตามยังคงมีกิจกรรมการพนันประเภทอื่นๆ ที่ถือว่าผิดกฎหมาย และยังคงมีการลักลอบเล่นพนันกันอย่างหลากหลาย และปัจจุบันได้มีรูปแบบ

การพนันแบบใหม่เกิดขึ้นหลายประเภท และการพนันที่ได้รับความนิยมและยังคงแพร่ระบาดมากที่สุดในหมู่นักพนัน คือ การเล่นพนันฟุตบอล โดยผลการสำรวจของศูนย์วิจัยกสิกรไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการพนันที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ การเล่นพนันฟุตบอล โดยคิดเป็นร้อยละ 73 รองลงมาคือ หว่ยใต้ดินคิดเป็นร้อยละ 8.9 (โพลส์เศรษฐกิจ. 2549: 1) และจากการศึกษาโครงการวิจัยเศรษฐกิจการพนัน (พินิต วงษ์ยี่กุล. 2546: 357-361)ซึ่งได้ทำการสำรวจข้อมูลระดับประเทศ และเป็น การสำรวจจำนวนผู้เล่นพนันฟุตบอลในช่วงฤดูกาลปกติ มีจำนวนผู้เล่นพนันฟุตบอลประมาณ 1,995,000 คน โดยแบ่งเป็นกรุงเทพฯ และปริมณฑล 474,000 คน ต่างจังหวัดในเขตเทศบาล 798,000 คน และต่างจังหวัดนอกเขตเทศบาล 723,000 คน และมีเงินรวมประมาณ 51,085 ล้านบาท และจากผลการสำรวจยังพบว่าประชากรที่ชอบพนันฟุตบอลส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 15 - 35 ปี ซึ่งเป็นประชากรวัยเยาวชนและวัยทำงานทั้งนี้ยังพบด้วยว่า สัดส่วนของผู้ที่เล่นการพนัน จำแนกตามอายุและประเภทของการพนัน พบว่า ช่วงอายุ 15 - 22 ปี มีสัดส่วนถึงร้อยละ 46.17 ช่วงอายุ 23-35 ปี มีสัดส่วนถึงร้อยละ 38.35 (ผู้จัดการ. 2545: ออนไลน์) จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า กลุ่มบุคคลที่นิยมเล่นพนันฟุตบอลนั้นเป็นกลุ่มของนักเรียน นักศึกษาทั้งสิ้น ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลที่น่าเป็นห่วงในพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชน ไทย หากกลุ่มบุคคลเหล่านี้ให้ความสำคัญและยังหลงใหลมากับการเล่นพนันฟุตบอลแล้วนั้น นอกจากจะเป็นสิ่งที่บั่นทอนอนาคตทางการศึกษาของเยาวชนแล้ว ยังส่งผลทำให้เกิดปัญหาสังคมและอาชญากรรมตามมาด้วย จากการศึกษาข้อมูลจากเวทีเสวนาของสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า ในช่วงฤดูกาลแข่งขันฟุตบอล เยาวชนจำนวนหนึ่งไม่มีเงินจ่ายค่าหอพัก เพราะนำเงินไปเล่นพนันจนหมด เยาวชนเหล่านี้มีวิธีแก้ปัญหาการขาดแคลนเงินด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ขอลเงินพ่อแม่ บางรายขโมยเงินจากคนข้างห้อง ส่วนผู้หญิงจะเอาตัวเข้าแลกซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของเอแบคโพลส์ ที่พบว่า ช่วงฟุตบอลโลก จะมีนักศึกษาเข้าสู่วงจรการพนันถึง 823,164 คน และ

ในจำนวนนี้อาจนำไปสู่ปัญหานี้สิน อาชญากรรม การจี้ปล้น (ฐานเศรษฐกิจ. 2549: 2) นอกจากนี้ยังพบข่าวตามสื่อต่างๆ ทั้งจาก อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ หรือแม้แต่วิทยุ เกี่ยวกับผลพวงที่เกิดจากการเล่นการพนันฟุตบอล ซึ่งเป็นปัญหาทั้งต่อตัวเยาวชนเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคม จากผลการสำรวจและข้อมูลจากแหล่งสื่อต่างๆ สามารถเป็นกระจุกที่ช่วยสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วงของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย

จากสภาพปัญหาในสังคมที่เกิดขึ้นผนวกกับความคาดหวังของสังคมที่มีต่อเยาวชนจึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลของเยาวชน โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร และได้นำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมาใช้ในการทำนายและอธิบายพฤติกรรมดังกล่าวซึ่งทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเป็นทฤษฎีที่ได้รับความนิยมมากในทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในการใช้ทำนายพฤติกรรมของบุคคล ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะนำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมาใช้ในการทำนายและอธิบายพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพในการที่จะทำนายและอธิบายพฤติกรรมดังกล่าวมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อผลการวิจัยในครั้งนี้จักสามารถนำไปเป็นแนวทางให้ทุกภาคส่วนในสังคมช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของกลุ่มเด็กและเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของการเล่นพนันฟุตบอลตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาผลกระทบทางตรง ผลกระทบทางอ้อม และผลกระทบรวม ของตัวแปรสาเหตุที่มีต่อการเล่นการพนันฟุตบอล

3. เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุ ของการเล่นพนันฟุตบอล เมื่อจำแนกกลุ่มตามประเภทของสถาบันการศึกษา คณะวิชา และชั้นปีที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาตัวแปรสาเหตุและตัวแปรผล ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ได้แก่

ตัวแปรสาเหตุ

1. ตัวแปรสาเหตุภายนอก ประกอบด้วย
 - ความเชื่อเกี่ยวกับผลของการเล่นพนันฟุตบอล
 - การประเมินผลของการเล่นพนันฟุตบอล
 - ความเชื่อเกี่ยวกับทัศนคติของกลุ่มอ้างอิงในการเล่นพนันฟุตบอล
 - แรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเล่นพนันฟุตบอล
 - ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมในการเล่นพนันฟุตบอล
 - การรับรู้อำนาจของปัจจัยควบคุมในการเล่นพนันฟุตบอล
2. ตัวแปรแทรกกลาง ประกอบด้วย
 - ทัศนคติต่อการเล่นพนันฟุตบอล
 - การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเล่นพนันฟุตบอล
 - การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองต่อการเล่นพนันฟุตบอล
 - เจตนาเชิงพฤติกรรมต่อการเล่นพนันฟุตบอล

ตัวแปรผล (Endogenous variable)

- พฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอล

ตัวแปรกำกับ (Moderator variables)

- สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
- คณะวิชา ได้แก่ คณะศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ชั้นปีที่ศึกษา ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4

สมมติฐานของการวิจัย

1. โมเดลเชิงสาเหตุของการเล่นพนันฟุตบอล ที่สร้างขึ้นตามกรอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. ตัวแปรสาเหตุตามกรอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนทุกตัวแปรส่งผลกระทบรวม (Total effect) ต่อการเล่นพนันฟุตบอลในกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. โมเดลเชิงสาเหตุของการเล่นพนันฟุตบอล ที่สร้างขึ้นตามกรอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
4. โมเดลเชิงสาเหตุของการเล่นพนันฟุตบอล ที่สร้างขึ้นตามกรอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ศึกษาในกลุ่มของคณะวิชาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มของคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
5. โมเดลเชิงสาเหตุของการเล่นพนันฟุตบอล ที่สร้างขึ้นตามกรอบทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนมีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ศึกษาในชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2/2551 จากมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 17 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 13 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 72,931 คน และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 3 แห่ง จำแนกเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 261 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 171 คน และมหาวิทยาลัยเอกชน 3 แห่ง จำแนกเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 249 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 247 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวน 928 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยมี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 8 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอล แบบสอบถามวัดเจตนาเชิงพฤติกรรม, แบบสอบถามวัดทัศนคติเกี่ยวกับการเล่นพนันฟุตบอล, แบบสอบถามวัดความเชื่อและการประเมินความเชื่อเกี่ยวกับการเล่นพนันฟุตบอล, แบบสอบถามวัดการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเล่นพนันฟุตบอล, แบบสอบถามวัดความเชื่อเกี่ยวกับการทัศนคติของกลุ่มอ้างอิงและแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการเล่นพนันฟุตบอล, แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง, แบบสอบถามวัดความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยควบคุมและการรับรู้อำนาจของปัจจัยควบคุมในการเล่นพนันฟุตบอล โดยเก็บข้อมูลกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะธรรมชาติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 150 คน มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.949, 0.968, 0.898, 0.763, 0.821, 0.788, 0.789, 0.758 ตามลำดับ และใช้เทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (Linear Structural Equation Modeling: SEM) และการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์โมเดลกลุ่มพหุ (Multiple-groups SEM) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

1. โมเดลตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าสถิติและค่าดัชนีต่างๆ ส่วนใหญ่มีค่าที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้ $X^2 = 1071.756$, $df = 375$, $p < 0.001$, $X^2/df = 2.858$, $RMSEA = 0.045$, $SRMR = 0.045$, $GFI = 0.931$, $AGFI = 0.908$, $CN = 366.664$
2. ผลการศึกษาผลกระทบทางตรง ผลกระทบทางอ้อม และผลกระทบรวม พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบรวมต่อพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลมากที่สุดคือ เจตนาเชิงพฤติกรรม รองลงมาคือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.790 และ 0.289 ตามลำดับ และปัจจัยที่มีผลกระทบทางตรงต่อพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลมากที่สุดคือ เจตนาเชิงพฤติกรรม รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.790 และ -0.087

ตามลำดับนอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลมากที่สุดคือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองและทัศนคติต่อการการเล่นพนันฟุตบอลซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวได้ส่งผลกระทบทางอ้อมมายังพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอล โดยผ่านเจตนาเชิงพฤติกรรม และ มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.289 -0.201 และ 0.165 ตามลำดับ

3. ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุของการเล่นพนันฟุตบอล พบว่า โมเดลเชิงสาเหตุของการเล่นพนันฟุตบอลมีโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหมือนกันทั้ง 3 กลุ่มที่ศึกษา แต่ขนาดและทิศทางของค่าพารามิเตอร์ภายในโมเดลย่อยแต่ละโมเดลมีความแตกต่างกันตามประเภทของสถาบันการศึกษา คณะวิชา และชั้นปีที่ศึกษา

อภิปรายผล

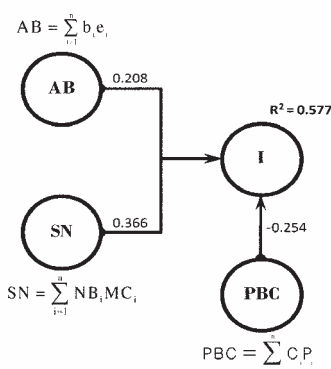
การอภิปรายผล ได้แยกส่วนพิจารณาออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็น 1 การทดสอบทฤษฎีและทดสอบความสามารถในการอธิบายของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในภาพรวม เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1.2

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับปรุงแบบโครงสร้างความสัมพันธ์โดยการยอมให้ความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันได้ ซึ่งส่งผลให้ข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงนั้นสอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติวิเคราะห์ และผลการวิเคราะห์มีความถูกต้องมากขึ้น (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 อ้างอิงจาก Bollen, 1989; Joreskog and Sorbom, 1989) ประกอบกับการพิจารณาเกณฑ์ค่าสถิติและค่าดัชนีต่างๆ คือ ค่าสถิติ X^2 , df , $RMSEA$, $SRMR$, GFI , $AGFI$ และ CN (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ภายหลังจากการปรับโมเดล ส่งผลให้โมเดลที่ทำการปรับแล้วที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในทุกกลุ่มประชากร ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 นอกจากนี้ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุหลักตามกรอบทฤษฎีทั้ง 4 ตัว ได้แก่ เจตนาเชิงพฤติกรรม

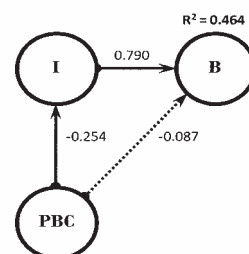
ทัศนคติต่อการเล่นพนันฟุตบอล การคล้อยตามกลุ่ม อ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวม ได้ร้อยละ 46.400 และเมื่อจำแนกตามประเภทของสถาบันการศึกษา คือ มหาวิทยาลัย เอกชนและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ อธิบายได้ร้อยละ 41.800 และ 54.800 ตามลำดับ จำแนกตามคณะวิชาที่ศึกษา คือคณะวิชาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อธิบายได้ร้อยละ 40.300 และ 47.800 ตามลำดับ จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา คือชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 อธิบายได้ร้อยละ 40.500 และ 57.700 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรเชิงสาเหตุตามทฤษฎีสามารถอธิบายพฤติกรรมในทุกกลุ่มประชากรได้ใกล้เคียงกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีนี้ยังคงมีความคงเส้นคงวาในการอธิบายพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลภายใต้ความแตกต่างระหว่างคุณลักษณะของกลุ่มประชากร

และจากผลการวิจัย พบว่า 1.1 ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง สามารถอธิบายเจตนาเชิงพฤติกรรมหรือความตั้งใจที่จะเล่นพนันฟุตบอลได้ร้อยละ 57.700 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยทั้ง 3 ตัวแปรส่งผลกระทบทางตรงต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมด้วยขนาดอิทธิพลต่างๆ กัน โดยการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงส่งผลกระทบทางตรงต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมสูงสุด ($\beta = 0.366$) รองลงมาคือการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง ($\beta = -0.254$) และ

ทัศนคติต่อการเล่นพนันฟุตบอล ($\beta = 0.208$) และจากทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของไอเซน (1991) เชื่อว่า นอกจากทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงแล้วยังเชื่อว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองมีความหมายในแง่จูงใจสำหรับเจตนาด้วย กล่าวคือ บุคคลที่มีความเชื่อว่าตนมีความสามารถหรือมีโอกาสที่จะกระทำพฤติกรรมหนึ่งพฤติกรรมใดนั้นย่อมมีเจตนาที่หนักแน่นที่จะกระทำพฤติกรรม แต่ถ้าบุคคลมีความเชื่อว่าตนไม่มีความสามารถหรือไม่มีโอกาสที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ก็ย่อมไม่มีเจตนาที่หนักแน่นที่จะกระทำพฤติกรรม เมื่อพิจารณาตามผลการวิจัยแล้วอาจกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่อยู่ในช่วงอายุ 18 - 25 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งเด็กในช่วงวัยนี้จะมีพัฒนาที่โดดเด่นด้านหนึ่งคือพัฒนาการทางสังคมและกลุ่มเพื่อนกลายเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเข้ามามีอิทธิพลต่อเด็กในช่วงวัยนี้อย่างมากและมีมากกว่าอิทธิพลของครอบครัว (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2540: 337) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของพินิจ วงษ์ชัยกุล (2546: 361 - 362) ที่พบว่า จุดเริ่มต้นของผู้เล่นพนันส่วนใหญ่มีเหตุผลมาจากสิ่งแวดล้อมโดยเริ่มรู้จักการพนันฟุตบอลจากเพื่อนหรือคนรู้จักเป็นหลัก รองลงมาคือ รู้จากสื่อมวลชนญาติพี่น้องหรือคนในครอบครัว อาจกล่าวได้ว่าทั้งเพื่อน คนรู้จัก และสื่อมวลชนล้วนเป็นสิ่งแวดล้อมที่ส่งอิทธิพลต่อพฤติกรรม ให้เริ่มรู้จักการเล่นพนันฟุตบอล ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจึงมีความสมเหตุสมผลที่ว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีผลกระทบทางตรงต่อเจตนาหรือความตั้งใจ และมีผลกระทบทางอ้อมต่อพฤติกรรมด้วยขนาดอิทธิพลที่สูงกว่าตัวแปรสาเหตุด้านอื่นๆ

เจตนาเชิงพฤติกรรมมีผลกระทบทางตรงต่อพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = 0.790$) และมีความสัมพันธ์กันทางบวก นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาหรือความตั้งใจที่จะเล่นพนันฟุตบอลสูง มีแนวโน้มที่จะเล่นพนันฟุตบอลสูงด้วย ในขณะที่เดียวกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีเจตนาหรือความตั้งใจที่จะเล่นพนันฟุตบอลต่ำ มีแนวโน้มที่จะเล่นพนันฟุตบอลน้อยซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่เสนอว่า ความสำเร็จในการกระทำพฤติกรรมส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลักคือ เจตนาเชิงพฤติกรรม และเจตนาหรือความตั้งใจจะนำไปสู่แนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรม ในที่สุด หากพิจารณาจากผลการวิจัยที่ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนเป็นกรอบในการอธิบาย ก็ปรากฏผลที่สอดคล้องกัน ดังงานวิจัยของไอเซนและมัทเดน (Ajzen; & Madden, 1986: 453 - 474) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรม การมาเรียนในวิชาหนึ่ง และศึกษาเป้าหมายพฤติกรรม ในการได้เกรดเอ โดยทำการวิเคราะห์ผลที่ชี้ให้เห็นถึงอำนาจการทำนายของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลและทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน โดยทำการศึกษาถึงสองครั้ง และผลการศึกษา พบว่าเจตนาเชิงพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญในการวัดทั้งสองครั้ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ โพธิ์วัน (2546) พบว่าเจตนาในการบริโภคอาหารเพื่อการ เล่นกีฬา สามารถอธิบายพฤติกรรมการบริโภคอาหาร เพื่อการเล่นกีฬาได้ร้อยละ 15.70 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากเจตนาที่จะกระทำพฤติกรรมเป็นสาเหตุ ประการหนึ่งของการกระทำพฤติกรรม โดยทั่วไปแล้ว ถ้าบุคคลมีความตั้งใจมากเพียงใด ก็จะพยายามมากขึ้นเพียงนั้น แต่ในความเป็นจริง การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมหนึ่งพฤติกรรมใดไม่ได้ขึ้นอยู่กับเจตนาที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างเดียว ยังมีปัจจัยอื่นๆ มากมายที่เป็นอุปสรรคเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งถ้าบุคคลสามารถควบคุมอุปสรรคได้ โอกาสที่จะกระทำพฤติกรรมจริงจะเกิดขึ้นได้ ดังนั้นความสำเร็จในการกระทำจะขึ้นอยู่กับเจตนาเชิงพฤติกรรมและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคล (Ajzen, 1991) และจากผลการวิจัยยังพบว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุม

พฤติกรรมการเล่นพนันส่งผลกระทบทังทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอล โดยส่งผลกระทบทังทางตรงต่อพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($\beta = -0.087$) และส่งผลกระทบทังทางอ้อมโดยผ่านเจตนาเชิงพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = -0.254$) และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลในทางลบ นั่นคือ ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่าจะตนเองมีความสามารถในการควบคุมตนเองได้มาก ก็มีแนวโน้มจะเล่นพนันฟุตบอลน้อย ในขณะที่เดียวกัน ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่าจะตนเองมีความสามารถในการควบคุมตนเองได้น้อย ก็มีแนวโน้มจะเล่นพนันฟุตบอลมาก และจากทฤษฎีได้เสนอว่า เจตนา และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง ร่วมกันทำนายพฤติกรรม โดยการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองไม่ต้องผ่านเจตนาถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองที่ตรงกับความเป็นจริง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองจะช่วยเพิ่มความแม่นยำในการทำนายพฤติกรรมได้มากขึ้น และจากผลการวิจัย พบว่าเจตนาเชิงพฤติกรรมและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง ร่วมกันทำนายและอธิบายพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลได้ร้อยละ 46.400 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลรองจากเจตนาเชิงพฤติกรรม ผลการวิจัยในส่วนนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ไอเซน (Ajzen, 1991) ที่ว่า ถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถในการทำพฤติกรรม เขาก็จะกระทำพฤติกรรมนั้นได้และพยายามที่จะกระทำพฤติกรรมดังกล่าวให้สำเร็จ แต่ในบางกรณีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองในการที่จะกระทำพฤติกรรมหนึ่งๆ อาจไม่สามารถสะท้อนพฤติกรรมการควบคุมได้อย่างแท้จริง ถ้าบุคคลมีข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมน้อย หรือทรัพยากรที่มีอยู่ อาจเปลี่ยนแปลงไป ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองจะเพิ่มความแม่นยำในการควบคุมพฤติกรรมน้อย และจากผลการวิจัยยังสามารถสะท้อนได้ว่ายังมีปัจจัยอื่นๆ เช่น ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความรู้สึกชอบ ความสนุก อยากรู้ อยากลอง เป็นต้น และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ทรัพยากรและโอกาส เช่น เงิน

สถานที่ ผู้อื่น เป็นต้น ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลนอกเหนือจากเจตนาเชิงพฤติกรรมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ดุษฎี โยเหลาและประทีป จินงี (2539) ที่ว่า ถ้าเราสนใจพฤติกรรมทางสังคมที่ต้องอาศัยทักษะ โอกาส เงิน เวลา หรือความร่วมมือของบุคคลอื่นๆ ก็ควรเพิ่มตัวแปรด้านการควบคุมพฤติกรรม และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองในกรอบแนวคิดของการวิจัยด้วย

ประเด็น 2 การทดสอบทฤษฎีและทดสอบความสามารถในการอธิบายของทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนภายใต้ความแตกต่างตามลักษณะของกลุ่มประชากร เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 3,4 และ 5

จากผลการทดสอบทฤษฎีและความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลแล้วพบว่ามีความสมเหตุสมผลผกผันระหว่างตัวแปรในการอธิบายพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอล และเพื่อต้องการทดสอบความคงเส้นคงวาของตัวแปรตามทฤษฎีในการอธิบายพฤติกรรม ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบทฤษฎีนี้ภายใต้เงื่อนไขของคุณลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มประชากร ได้แก่ สถาบันการศึกษา คณะวิชาที่ศึกษา และชั้นปีที่ศึกษา ด้วยการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดลเชิงสาเหตุ และจากผลการทดสอบพบว่าเกิดความแปรเปลี่ยนทั้ง 3 โมเดลเชิงสาเหตุ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งขึ้น ทั้งข้อ 3, 4 และ 5 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากในขั้นตอนของการทดสอบสมมติฐานหลักเกิดความแปรเปลี่ยนระหว่างค่าพารามิเตอร์ในโมเดล แต่เกิดความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดลของตัวแปรเชิงสาเหตุตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของการเล่นพนันฟุตบอล ระหว่างนักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และระหว่างนักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ 1 และปีที่ 4 ดังนั้นจึงทำการแยกอภิปรายตามประเภทของกลุ่มลักษณะประชากรที่ศึกษาดังนี้

2.1 เปรียบเทียบโมเดลเชิงสาเหตุระหว่างสถาบันการศึกษา พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบรวมต่อพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนมากที่สุดคือ เจตนาเชิงพฤติกรรม

($\beta = 0.784$) รองลงมาคือการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง ($\beta = -0.311$) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($\beta = 0.280$) และทัศนคติต่อการการเล่นพนันฟุตบอล ($\beta = 0.130$) และในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบรวมต่อพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมากที่สุดคือ เจตนาเชิงพฤติกรรม ($\beta = 0.765$) รองลงมาคือการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($\beta = 0.387$) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง ($\beta = -0.350$) และทัศนคติต่อการการเล่นพนันฟุตบอล ($\beta = 0.216$) จากผลการวิจัยเห็นได้ว่าเจตนาเชิงพฤติกรรมทั้งในกลุ่มนักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลด้วยขนาดอิทธิพลที่สูงใกล้เคียงกัน แต่อาจแตกต่างกันระหว่างลำดับการส่งผลเท่านั้น ถึงแม้ว่าในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนมีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นลำดับรองจากเจตนาเชิงพฤติกรรม แต่ในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ กลับเป็นลำดับที่สามารถรองจากการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและเจตนาเชิงพฤติกรรม และเมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลแล้ว พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองในทั้งสองกลุ่มตัวอย่างมีขนาดอิทธิพลใกล้เคียงกันซึ่งอาจกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองต่อพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลภายใต้ปัจจัยส่งเสริมและขัดขวางอื่นๆ เช่น ปัจจัยด้านการเงิน เพื่อน ครอบครัวในการชมฟุตบอลให้สนุกมากขึ้น สภาพแวดล้อมเอื้ออำนวย หรือแม้แต่ความกลัวถูกจับ ความละอายใจและอิทธิพลของครอบครัว ซึ่งสามารถควบคุมตนเองได้พอๆกัน ส่วนการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนและในกำกับของรัฐมีขนาดอิทธิพลใกล้เคียงกันแต่นักศึกษามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีขนาดอิทธิพลของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชนเพียงเล็กน้อย อาจเป็นไปได้ว่าธรรมชาติของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐจะมีกิจกรรมต่างๆ เช่น มีกิจกรรมชมรม มีรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูอาจารย์และนิสิตนักศึกษา

หรือระหว่างกลุ่มเพื่อน รวมทั้งโอกาสและช่องทางการเปิดรับสื่อต่างๆ อาจมีมากกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน ส่วนทัศนคติต่อการเล่นฟุตบอลมีขนาดอิทธิพลใกล้เคียงกันและเป็นลำดับสุดท้ายในทั้งสองกลุ่มสถาบัน อาจเป็นไปได้ว่าทัศนคติเป็นปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการประเมินผลที่เกิดจากการกระทำของบุคคล ว่าเป็นไปในทางบวกหรือลบ ดีหรือไม่ดี โดยที่ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมจะแตกต่างกันออกไปตามแต่ละบุคคล (Ajzen & Fishbein, 1980: 7) จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการเรียนในสถาบันที่มีสภาพแวดล้อมต่างกัน มีผลกระทบต่อการให้ความสำคัญของตัวแปรเชิงสาเหตุในการเล่นฟุตบอล

2.2 เปรียบเทียบโมเดลเชิงสาเหตุระหว่างคณะวิชาที่ศึกษา พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบร่วมต่อพฤติกรรมการเล่นฟุตบอลในกลุ่มนักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มากที่สุดคือ เจตนาเชิงพฤติกรรม ($\beta = 0.798$) รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง ($\beta = -0.363$) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($\beta = 0.318$) และทัศนคติต่อการเล่นฟุตบอล ($\beta = 0.114$) ส่วนตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมการเล่นฟุตบอลในกลุ่มนักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากที่สุด คือ เจตนาเชิงพฤติกรรม ($\beta = 0.776$) รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง ($\beta = -0.357$) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($\beta = 0.240$) และทัศนคติต่อการเล่นฟุตบอล ($\beta = 0.163$) จากผลการวิจัยเห็นได้ว่าเจตนาเชิงพฤติกรรมทั้งในกลุ่มนักศึกษาทั้งสองคณะวิชา มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการเล่นฟุตบอลด้วยขนาดอิทธิพลที่สูงใกล้เคียงกัน และตัวแปรเชิงสาเหตุอื่นๆ ได้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมสูงต่ำใกล้เคียงกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากธรรมชาติของสภาพแวดล้อมในการเรียน และการจัดการเรียนการสอนที่มีความแตกต่างกัน ไม่ได้มีผลต่อลำดับความสำคัญของตัวแปรเชิงสาเหตุตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ซึ่งเมื่อสังเคราะห์พฤติกรรมการเล่นฟุตบอลของนักศึกษาพบว่า สาเหตุหลักของการเล่นฟุตบอลในกลุ่มนักศึกษา คือ ความชอบในกีฬาฟุตบอล ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของดวงนา เป็นมิตร (2549) ที่พบว่าเงื่อนไข

หรือแรงจูงใจที่สำคัญต่อการเข้าสู่งการเล่นฟุตบอลของนักเรียนนักศึกษา สามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็น ซึ่งได้แก่ เงื่อนไขทางด้านตัวบุคคลเอง และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเงื่อนไขทางด้านตัวบุคคลก็ได้แก่ความชื่นชอบกีฬาฟุตบอลเป็นทุนเดิม การอยากรู้อยากลอง ซึ่งถือว่าเป็นแรงขับหรือแรงผลักดันที่อยู่ภายในจิตใจ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำที่ส่งผลให้เกิดแรงขับภายนอก ซึ่งแสดงออกมาคือการเล่นการพนันฟุตบอล ส่วนเงื่อนไขทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้เข้ามามีบทบาทมากที่สุดคือเพื่อน ครอบครัว ปัจจัยทางด้านการเงิน และอิทธิพลของสื่อเป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนในคณะวิชาที่มีธรรมชาติในการสอนแตกต่างกัน ไม่มีผลกระทบต่อความแปรเปลี่ยนไปของตัวแปรเชิงสาเหตุเจตนาเชิงพฤติกรรม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และทัศนคติต่อการเล่นฟุตบอล

2.3 เปรียบเทียบโมเดลเชิงสาเหตุระหว่างชั้นปีที่ศึกษา พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีผลกระทบร่วมต่อพฤติกรรมการเล่นฟุตบอลในกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มากที่สุดคือ เจตนาเชิงพฤติกรรม ($\beta = 0.770$) รองลงมาคือ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($\beta = 0.353$) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง ($\beta = -0.232$) และทัศนคติต่อการเล่นฟุตบอล ($\beta = 0.133$) ส่วนตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมการเล่นฟุตบอลในกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มากที่สุดคือ เจตนาเชิงพฤติกรรม ($\beta = 0.835$) รองลงมาคือการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง ($\beta = -0.361$) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($\beta = 0.285$) และทัศนคติต่อการเล่นฟุตบอล ($\beta = 0.207$) จากผลการวิจัยเห็นได้ว่าเจตนาเชิงพฤติกรรมทั้งในกลุ่มนักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ 1 และปีที่ 4 มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการเล่นฟุตบอลด้วยขนาดอิทธิพลที่สูงใกล้เคียงกันแต่อาจแตกต่างกันระหว่างลำดับการส่งผลเท่านั้น โดยกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ให้ความสำคัญต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมากกว่า การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง และทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรม ส่วนกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ให้ความสำคัญต่อการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง มากกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมที่เป็นเช่นนี้

อาจเนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่อยู่ในช่วงอายุ 18 - 25 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนปลาย และกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เป็นเด็กที่อยู่ในช่วงคาบเกี่ยวระหว่างวัยรุ่นตอนกลางและวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งเด็กในช่วงวัยนี้จะมีพัฒนาที่โดดเด่นด้านหนึ่งคือพัฒนาการทางสังคม และกลุ่มเพื่อนกลายเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญและเข้ามามีอิทธิพลต่อเด็กในช่วงวัยนี้อย่างมาก (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540:337) ส่วนในด้านสื่อต่างๆ จะเห็นว่าในปัจจุบันสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ต มีการรายงานผลกีฬาโดยเฉพาะกีฬาฟุตบอล อย่างละเอียดและรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์วิจารณ์เกมการแข่งขัน ซึ่งการรายงานดังกล่าวมีลักษณะในเชิงขยี้ยส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ผู้รับชมเล่นฟุตบอลด้วย (วรวิทย์ สนิท, 2546:74) เห็นได้ว่า ปัจจัยดังที่กล่าวมาล้วน มีความใกล้ชิดกับวัยรุ่นอย่างมาก และจากความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือความแตกต่าง ด้านอายุ วุฒิภาวะทางปัญญา และวุฒิภาวะทางอารมณ์ อาจส่งผลให้กลุ่มอ้างอิงมีความสำคัญต่อกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มากกว่าชั้นปีที่ 4 และกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ให้ความสำคัญต่อการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง มากกว่ากลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าความแตกต่างด้านอายุ วุฒิภาวะทางปัญญา และวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 มีผลกระทบต่อการให้ความสำคัญของตัวแปรเชิงสาเหตุในการเล่นฟุตบอล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลกระทบของพฤติกรรมการเล่นการพนันฟุตบอล ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งจากผลการวิจัยสามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญที่มีความใกล้เคียงเยาวชนนอกเหนือจากเจตนาหรือความตั้งใจที่เกิดจากตนเอง ซึ่งตัวแปรเชิงสาเหตุดังกล่าวคือการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีผลกระทบต่อนอกเหนือจากการเล่นพนันฟุตบอลมากที่สุด รองลงมาคือการรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง และทัศนคติต่อการเล่นพนันฟุตบอล

ซึ่งนักศึกษาส่วนมากให้ความสำคัญของกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิด ซึ่งได้แก่ เพื่อน พ่อแม่ บุคคลในครอบครัว ครูอาจารย์ เป็นต้น ดังนั้นในแก้ปัญหาการเล่นพนันฟุตบอล ควรอาศัยการดำเนินการร่วมกันทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันสังคม และที่สำคัญคือสถาบันการศึกษาต้องร่วมกันสร้างทัศนคติที่ถูกต้อง สร้างฐานวิสัยทัศน์เกี่ยวกับโทษภัยของการเล่นพนันฟุตบอล ดังนี้

สถาบันครอบครัว ซึ่งได้แก่ พ่อแม่ พี่น้อง ฯลฯ ควรส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัว ได้ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบทางครอบครัว ว่าพฤติกรรมการเล่นพนันมีผลกระทบต่อความเป็นตัวแบบที่ดีให้กับสมาชิกในครอบครัวเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีให้แก่เด็กๆ ในการกระทำตามด้วย เพื่อลดโอกาสที่เด็กๆ และเยาวชน จะมองหรือรับรู้ว่าการกระทำของผู้ใหญ่เป็นเรื่องปกติธรรมดา และจะเกิดพฤติกรรมเลียนแบบตามมา

สถาบันสังคม ซึ่งได้แก่ สื่อแขนงต่างๆ ควรนำเสนอข่าวหรือเรื่องราวที่ไม่กระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดความสนใจ อยากรู้ อยากลองการพนัน หรือการนำเสนอข้อมูล การแสดงทัศนะเป็นไปในเชิงขยี้ยหรือชี้ให้เห็นโทษของการพนันเพื่อป้องกันการเข้าใจผิดว่า พฤติกรรมการพนันเป็นปรากฏการณ์ปกติของสังคมหรือเป็นเรื่องเชิดหน้าชูตา

สถาบันการศึกษา ซึ่งได้แก่ ครูอาจารย์ โรงเรียน สถานศึกษา เป็นต้น ควรใช้บทบาทในการสอดส่องดูแลนักเรียน นิเทศนักศึกษาในสังกัดว่ามีพฤติกรรมหรือมีแนวโน้มว่า เล่นพนันฟุตบอลหรือไม่ ถ้ามีความรู้การตัดสินใจและป้องกันโดยการส่งเสริมและสร้างสรรค์พฤติกรรมเด็ก และเยาวชน เช่น การฝึกทักษะการเสริมสร้างพฤติกรรมเด็กอย่างมีเหตุผล ส่งเสริมสันติภาพที่ตรงกับความต้องการของเด็กและเยาวชน และประชาสัมพันธ์ชี้ให้เห็นถึงผลเสียของการเล่นพนันฟุตบอลและโน้มน้าวให้เยาวชนเกิดทัศนคติทางด้านลบต่อการเล่นพนันฟุตบอลหรือชี้ให้เห็นถึงผลเสียของการเล่นพนันฟุตบอล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในการศึกษาพฤติกรรมการเล่นพนัน เช่น การเล่นหวย การเล่นหุ้น เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อสรุปในภาพรวมว่ามี

ปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเล่นการพนัน และศึกษาพฤติกรรมอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อเป็นการทดสอบความสามารถของทฤษฎีร่วมด้วย

2.2 จากผลการวิจัยทำให้เกิดข้อค้นพบว่า ตัวแปรทางคุณลักษณะความแตกต่างของกลุ่มประชากร ได้แก่ ความแตกต่างของสถาบันการศึกษา และชั้นปี

มีผลต่อ ความเชื่อ ทศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง และเจตนา เชิงพฤติกรรมหรือความตั้งใจในการเล่นพนันฟุตบอล ดังนั้นในการทำการวิจัยครั้งต่อไป ควรคำนึงถึงตัวแปรอื่น ที่อาจเกี่ยวข้องหรือมีผลต่อพฤติกรรม เช่น พื้นฐาน ครอบครัว สภาพเศรษฐกิจ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- พนันบอล..ต้องแก้ที่ความคิด. (2549, 13 กรกฎาคม). **ฐานเศรษฐกิจ**, (2130), 2.
- ดวงนภา เป็นมิตร. (2549, มกราคม-มิถุนายน). การเข้าสู่การเล่นพนันฟุตบอลของนักเรียน-นักศึกษา. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต**, 2(1): 149.
- ดุขฎิ โยเหลา;และประทีป จินฉี. (2539). **ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมอนุรักษณ์น้ำของครูประถมศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). **โมเดลลิสเรลลิตีวิเคราะห์สำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปราปเท่าไรรักไม่หมด พนันบอล ขายตัวแทง...รับบอลโลก. **ผู้จัดการออนไลน์**. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2550, จาก: <http://www.correct.go.th/cjthai/71.htm>.
- พฤติกรรมของบัณฑิตในกรุงเทพมหานครกับการพนันฟุตบอลโลก. (2549, 12 มิถุนายน). **โพลล์เศรษฐกิจ**, 3.
- พนิต วงษ์ยี่กุล. (2546). การพนันฟุตบอล. ใน ปิยธิดา คั่นธสร (บรรณาธิการ). **เศรษฐกิจการพนันทางเลือกเชิงนโยบาย. (หน้า 337-381)**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรัต สีนวัต. (2546). **การศึกษาพฤติกรรมการเล่นพนันฟุตบอลโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน**. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). **จิตวิทยาพัฒนาการ ชีวิตทุกช่วงวัย (เล่ม 2) วัยรุ่น-วัยสูงอายุ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริวรรณ โพธิ์วัน. (2546). **ความสัมพันธ์ระหว่างเจตนาในการกระทำพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬา และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อการเล่นกีฬาของ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยพลศึกษาในเขตภาคกลางตามทฤษฎี พฤติกรรมตามแผน**. ปริญญาโท วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- Ajzen, Icek. (1991). The Theory of Planed Behavior. In **Organizational Behavior and Human Decision Process**. pp. 179 - 211. New York: Academic Press.
- Ajzen, Icek; & Martin, Fishbein. (1980). **Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Ajzen; & T.J. Madden. (1986). Prediction of Goal-Directed Behavior Attitude, Intention and Perceived Behavioral Control. **Journal of Experimental Social Psychology**, 22, 453-474.